

Valtioneuvoston asetus Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen muuttamiseksi

Pääasiallinen sisältö

Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1137/2001) päätösten allekirjoittamista koskevaa 2 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Voimassaolevan säännöksen mukaan Kelan antamat päätökset on allekirjoitettava. Pykälää ehdotetaan muutettavan hallintolain sääntelyn mukaiseksi, hallintolaki ei velvoita päätösten allekirjoittamiseen. Asetusta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että päätöksen allekirjoitukseksi voidaan merkitä koneellisesti Kansaneläkelaitos. Muutoksen myötä tällainen mahdollisuus päätösten allekirjoittamiseen laajenisi koskemaan myös muita Kansaneläkelaitoksen antamia päätöksiä, kuin automaattisessa tietojenkäsittelyssä aikaansaatuja päätöksiä.

Esityksen taustalla on pyrkimys vähentää Kelan toimihenkilöihin ja myös heidän perheenjäseniinsä yhä enenevässä määrin kohdistunutta uhkailua, mustamaalaamista ja häirintää.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2026.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 20 §:n 2 momentin mukaan hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen samoin kuin ulosoton asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen.

Kansaneläkelaitoksen päätösten allekirjoittamisesta on säädetty Valtioneuvoston asetuksella Kansaneläkelaitoksesta. Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen päätös on allekirjoitettava. Päätökseen, joka annetaan automaattisessa tietojenkäsittelyssä aikaansaatuna asiakirjana, allekirjoitus voidaan merkitä koneellisesti. Asetus on annettu Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 25 §:n nojalla, jonka mukaan säännöksiä Kansaneläkelaitoksen nimenkirjoitusosoikeudesta ja muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kelan kanssa.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Asetuksesta on pidetty kirjallinen lausuntokierros, jota kuvataan tarkemmin kohdassa 7. Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä. Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilta hanketunnuksella STM160:00/2025 tai asianumerolla VN/32762/2025.

3 Nykytilan kuvaus

Kansaneläkelaitoksen palveluksessa työskenteleviin toimihenkilöihin on enenevässä määrin kohdistettu uhkailua, häirintää ja mustamaalaamista. Tällainen epäasiallinen käytös kohdistuu toisinaan myös toimihenkilöiden perheenjäseniin. Uhkaavat tilanteet ja häirintä ovat lisääntyneet erityisesti sen jälkeen, kun perustoimeentulotuen toimeenpano siirrettiin Kansaneläkelaitokselle vuoden 2017 alussa. Erityisesti perustoimeentulotuen käsittely on lisännyt tilanteita, joissa henkeen tai terveyteen kohdistuva uhka kohdistuu Kelan toimihenkilöön tai hänen perheeseensä. Kelan henkilöstöltä saatu palaute ja huoli asiasta on päivitettävistä. Uhkailua on kohdistettu sekä päätöksentekijöihin että asiakasneuvonnassa työskenteleviin henkilöihin.

Sosiaalisen median käytön lisääntymisen myötä häirintätapausten määrä on lisääntynyt. Sosiaalisen median välityksellä häirintä on saanut ikävämpiä ja pitkäkestoisempia muotoja ja häirintää voidaan helpommin kohdistaa myös perheenjäseniin. Kyseessä on ilmiö, jossa sosiaalisessa mediassa jaetaan toimihenkilöistä ja heidän perheenjäsenistään tietoja henkilökohtaisista oloista ja perhesuhteista sekä heidän yhteystietojaan tai kuviaan.

Toimihenkilöön tai Kansaneläkelaitokseen kohdistuvaa uhkaavaa tai epäasiallista käytöstä raportoitiin vuonna 2021 yhteensä 412 tapausta ja vuonna 2022 yhteensä 486 tapausta. Vuonna 2023 uhkaavaa tai epäasiallista käytöstä raportoitiin yhteensä 574 ja vuonna 2024 yhteensä 603 ja vuonna 2025 lokakuun loppuun mennessä ilmoituksia on tilastoitu 493 tapausta. Väkivallalla uhkaamista on noin 250 tapausta vuosittain, ja vakavimmat tapaukset ovat johtaneet oikeusprosesseihin.

Kaikista vuoden 2023 ilmoituksista 49 % liittyivät tilanteisiin, joissa palvelukanavana oli puhelinpalvelu. Käyntiasioinnin osuus oli 38 %, sosiaalisen median 2 % ja OmaKelan 11 %. Vuonna 2024 vastaavat osuudet olivat puhelinpalvelussa 48 %, käyntiasioinnissa 33 %, OmaKelassa 16 % ja sosiaalisessa mediassa 3 %. Vuonna 2025 lokakuun loppuun mennessä jakauma on ollut uhkailmoituksia puhelinpalvelussa 51 %, käyntiasioinnissa 32 %, OmaKelassa 15 % ja sosiaalisessa mediassa 2 %.

Näissä tilastoissa on huomionarvoista se, että uhka- ja vaaratilanteiden kokonaismäärä on noussut samaan aikaan, kun uhka- ja vaaratilanteiden määrä on vähentynyt käyntiasioinnissa, jossa asiakas kohdataan kasvotusten. Tämän perusteella voi todeta, että uhkausten

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

esittäminen on helpompaa sellaisessa viestinnässä, jossa ei olla kasvotusten tapahtuvassa vuorovaikutustilanteessa.

Uhkailu kohdentuu vaihtelevasti päätöksen tekijään, asiakasneuvojaan tai Kelan toimihenkilöihin yleisesti. Uhkailu on monikanavaista, uhkailua voidaan kohdistaa asianomaiseen henkilöön esimerkiksi puhelimitse, sosiaalisessa mediassa tai sähköpostin välityksellä. Puhelinpalvelussa ja käyntiasioinnissa uhkailut kohdistuvat sekä päätöksen antajiin että asiakkaan kanssa palvelutilanteessa oleviin henkilöihin. Asiakasneuvontaan soitetuissa puheluissa uhkailu kohdistuu usein päätöksentekijään, jonka nimi on aina päätökseen tyytymättömän asiakkaan tiedossa. Kelan käytännön mukaan, jos asiakkaan yhteydenotossa on uhkaus nimettyä toimihenkilöä kohtaan, välitetään se tiedoksi uhatulle toimihenkilölle ja tämän esihenkilölle.

3.1 Toteutettuja toimenpiteitä Kelan henkilöstön suojaamiseksi

Kela viestii aktiivisesti asiakkailleen päätösten perusteista. Tällä viestinnällä pyritään paitsi lisäämään asiakasymmärrystä, myös vähentämään mahdollista tyytymättömyyttä, mikä osaltaan ennaltaehkäisee häirintää. Kelan sisäiset etuusohjeet ovat julkisesti esillä Kelan internetsivustolla. Päätöksentekijöiden jatkuvalla kouluttamisella pyritään minimoimaan virheelliset päätökset, minkä myötä asiakastytyväisyys paranee.

Henkilöasiakkaan kanssa asioidessa toimihenkilö esittäytyy etunimellään puhelimesta, etäpalvelusta, somesta ja sähköpostista. Sukunimi on kuitenkin kerrottava, kun asiakas sitä kysyy. Kelassa on käytössä nollatoleranssi, jonka mukaisesti asiakkaan epäasiallisesta käytöksestä huomautetaan kerran ja mikäli asiakkaan käytös jatkuu epäasiallisena, palvelu päättyy. Puhelinpalvelussa ilmenevä uhkaus Kelan toimihenkilöä kohtaan ilmoitetaan hätäkeskuksen kautta poliisille, joka ottaa yhteyttä uhkailijaan. Uhkailevista asiakkaista on myös tehty rikosilmoituksia poliisille.

Toimihenkilöiden turvallisuuden parantamiseksi on lisätty turvallisuuskoulutusta, joissa vahvistetaan toimihenkilön turvallisuusosaamista ja -tietoutta asiakaspalvelutilanteessa, niin fyysisessä kohtaamisessa asiakaspalvelupisteessä kuin puhelinkontaktissa puhelinpalvelussa. Koulutuksessa annetaan konkreettisia keinoja ennaltaehkäistä ja hallita uhkatilanteita.

Turvallisuustekniikan avulla on lisätty toimihenkilön turvallisuutta asiakaspalvelupisteessä muun muassa asiakastilan ja hallinnollisen tilan rajaamisella sekä varustamalla palvelupisteitä turvalaseilla ja hälytyspainikkeilla.

Kela toteutti 4.4.2024 alkaneen ja vuoden 2024 loppuun saakka kestäneen perustoimeentulotukeen liittyvän kokeilun, jossa kaikki perustoimeentulotukipäätökset annettiin ilman ratkaisuasiantuntijan nimeä. Päätöksen allekirjoituksena oli "Kansaneläkelaitos". Kokeilun tavoitteena oli muun muassa parantaa työturvallisuutta ja vähentää koettuja uhkatilanteita,

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

sekä saada tietoa siitä, muuttuuko uhkausten luonne ja millainen vaikutus nimen poistamisella on asiakaskäyttäytymiseen.

Kokeilussa päätöksentekijän nimi tallentui Kelan järjestelmään, ja asianosaisen oikeus saada tieto ratkaisun tehneistä toimihenkilöistä turvattiin siten, että julkisuuslain 11 §:n 1 momentin perusteella asianosaisella oli mahdollisuus pyynnöstä saada asian ratkaisseeseen toimihenkilön nimitieto. Kelalla oli kuitenkin oikeus kieltäytyä julkisuuslain 11 §:n 2 momentin perusteella käsittelytietojen antamisesta poikkeuksellisissa tilanteissa, kun asiointitilanteen tai asiakkaan taustan perusteella siihen katsottiin olevan aihetta toimihenkilön turvallisuuden vuoksi. Käsittelijän tietoa ei esimerkiksi luovutettu tilanteessa, jossa asiakas perusteli tietopyyntöä väkivalta-aikomuksella käsittelijää tai hänen perheenjäsentään kohtaan tai asiakas oli jo aiemmin syylistynyt uhkailuun. Kelan kieltäytyessä käsittelijän nimen antamisesta asiakkaalla oli mahdollisuus pyytää asiasta valituskelpoista päätöstä ja valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Kokeilu onnistui hyvin ja rauhoitti tilannetta. Asiakkaat tiedustelivat ratkaisijan nimeä yhteensä 195 kertaa ajalla 4/2024–11/2024 (luvussa voi olla mukana sama asiakas useamman kerran). Viidelle asiakkaalle nimeä ei luovutettu, eikä kukaan asiakkaista pyytänyt asiasta valituskelpoista hallintopäätöstä. Vuonna 2024 Kela antoi noin 1,6 miljoonaa toimeentulotukipäätöstä. Tähän nähden nimitietopyyntöjen määrä oli varsin vähäinen.

Kela kysyi 2000:lta ratkaisu- ja palvelutyötä tekevältä työntekijältään kokemuksia kokeilusta. Vastauksia saatiin 994. Kaikista vastanneista 88 % koki työturvallisuutensa parantuneen ja 78 % työhyvinvointinsa parantuneen. Vastaajista 98 % koki, että kokeilua tulisi jatkaa.

Tämän kokeilun perusteella voi päätellä, että erityisesti päätöksentekijän nimen ilmeneminen päätöksessä on omiaan provosoimaan tyytymättömiä asiakkaita uhkaavaan häiriökäyttäytymiseen. Nimen poistaminen päätöksestä vaikutti sekä ratkaisu- ja palvelutyötä tekevien kokemukseen työturvallisuuden paranemisesta. Työturvallisuuden parantumisen kokemusten voi tulkita johtuneen osaltaan siitä, että uhkauksille ei ollut samalla tavalla suoraa kohdetta, vaan ne kohdistuvat enemmän organisaatioon ja yleisesti Kelan palveluksessa oleviin.

Päätöksien allekirjoitusten puuttumisesta tehtiin eduskunnan oikeusasiamiehelle 14 kantelua. Apulaisoikeusasiamies antoi asiasta päätöksensä 8.5.2025 (EOAK/368/2025). Hän piti sinänsä ymmärrettävänä, mutta myös valitettavana ja huolestuttavanaakin sitä, jos joidenkin asiakkaiden käytöksen takia tällaiseen kokeiluun oli jouduttu turvautumaan. Kuitenkin hän totesi, että Kelan menettely ei ole ollut hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdan, eikä Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 1 momentin mukainen.

Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin on nyt syksyllä 2025 säädetty poikkeus siitä hallintolain vaatimuksesta, että päätöksestä olisi ilmentävä lisätietoja antavan henkilön nimi ja hänen yhteystietonsa. Uuden Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (1057/2025) 20 b §:n

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

mukaan Kelan päätöksestä on käytävä ilmi Kansaneläkelaitoksen yhteystieto, josta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä. Tällä muutoksella on myös yhteys Kelan toimihenkilöiden työturvallisuuden parantamiseen. Muutoksen johdosta ei voida enää edellyttää, että päätöksentekijän nimen olisi käytävä ilmi päätöksestä lisätietoja antavana henkilönä ja lisäksi vältetään siltä, että uhkailua ja häirintää alettaisiin kohdentaa muuhun lisätietoja antavaan henkilöön, jonka nimi ilmenee Kelan päätöksestä.

Nykyisellään Kansaneläkelaitoksella on hyvin rajalliset keinot ennaltaehkäistä toimihenkilöihin kohdistuvia uhkauksia ja häirintätilanteita. Rajaamalla toimihenkilöiden nimitietojen saatavuutta Kansaneläkelaitoksella olisi paremmat edellytykset estää ennalta häirintä- ja vaaratilanteiden syntymistä. Muutoksella puututtaisiin nykyistä vahvemmin Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden kohtaamaan häirintään ja uhkailuun, joka uhkaa myös Kansaneläkelaitoksen harjoittamaa viranomaistoimintaa.

3.2 Oikeudellinen konteksti

3.2.1 Päätösten koneellisesta allekirjoittamisesta

Koneellisen allekirjoituksen käytöstä on säädetty sekä asetustasoisin normein että lain tasoisesti. Asetustasoisia säännöksiä on esimerkiksi työttömyyskassalain täytäntöönpanosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (272/2001) ja asetuksessa maatalousyrittäjien luopumistuesta (1583/1994). Myös Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä säädetään mahdollisuudesta päätöksen koneelliseen allekirjoittamiseen.

Lain tasolla koneellisesta allekirjoituksesta on säädetty ainakin ajoneuvoverolain (1281/2003) 65 §:ssä, jonka mukaan verotusjärjestelmästä annettava asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti, ja siitä on oltava maininta itse asiakirjassa.

Mainittakoon myös, että päätöksen allekirjoittamatta jättämisestä säädetään verotusmenettelystä annetussa asetuksessa (763/1998). Sen 5 §:n mukaan verotusta koskeva päätös voidaan jättää allekirjoittamatta, jos päätös annetaan automaattista tietojenkäsittelyä hyväksi käyttäen. Tämän perusteella verohallinto ei käytännössä lainkaan allekirjoita verotukseen liittyviä päätöksiä.

3.2.2 Päätöksentekijän nimen ilmoittaminen päätöksen yhteydessä

Kysymykseen vaatimuksesta päätöksentekijän nimen ilmoittamiseen hallintopäätöksessä liittyy monia kytkeäntöjä perustuslain säännöksiin ja niiden perusteella säädettyihin lakeihin. Perustuslain 2 §:ssä ilmaistun oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvattuun julkisuusperiaatteeseen sisältyy jokaisen oikeus saada viranomaiselta julkista tietoa.

Virkamiesten virkavastuu ja sitä kautta päätöksentekijän yksilöintivaatimus perustuvat perustuslain 118 §:ään. Jokaisella on oikeus saattaa virkamiehen tai julkista tehtävää hoitavan henkilön hänelle aiheuttama mahdollinen oikeudenloukkaus rikos- tai vahingonkorvausoikeudelliseen tarkasteluun. Jotta tämä perustuslaissa taattu ja eri laeissa täsmennetty oikeus olisi myös käytännössä toteutettavissa, jokainen virkamies ja julkisen vallan käyttäjä tulee olla yksilöitävissä. Merkittävä kysymys on se, millä tavalla tämä yksilöinti tapahtuu. Perustuslaki ei edellytä nimeen perustuvaa yksilöintiä. Asia on merkityksellinen myös perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaisen oikeusturvan ja 2 momentissa turvattujen hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisen kannalta.

Päätöksentekijän nimen ilmoittaminen päätöksessä palvelee virkavastuun toteuttamista, käsittelyn julkisuutta, asianmukaisen käsittelyn vaatimuksen, sekä hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista.

Kansaneläkelaitoksen etuuskäsittelyssä tehtävät päätökset ovat hallintopäätöksiä. Hallintopäätösten sisällöstä säädetään hallintolain 44 §:ssä. Hallintolaki ei velvoita hallintopäätöksen allekirjoittamiseen, saati merkitsemään päätöksen allekirjoitukseksi hallintopäätöksen tehneen henkilön nimeä. Hallintolain 44 §:n 1 momentin 1 kohta velvoittaa ainoastaan siihen, että päätöksestä on käytävä selvästi ilmi päätöksen tehnyt viranomainen.

Hallintovaliokunta totesi hallintolakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 72/2002 vp) antamassaan mietinnössä (HaVM 29/2002 vp, s. 9) seuraavaa: "Hallintolain soveltamisalalla voi sinänsä esiintyä tilanteita, joissa ratkaisuun osallistuneiden henkilöiden nimien ilmaiseminen päätöksessä on vaikeaa. Pääsääntönä tulisi kuitenkin olla, että nimet ilmenevät päätöksestä. Valiokunnan käsityksen mukaan useimmissa viranomaisissa vakiintuneen käytännön mukaisesti päätöksessä pyritään ilman nimenomaista säännöstäkin ilmoittamaan ratkaisijoiden nimet. Lausuntovaiheessa myös hallintolakiehdotuksessa oli nimenomainen säännös velvollisuudesta ilmoittaa asian ratkaisemiseen osallistuneiden henkilöiden nimet. Säännösehdotus sai kuitenkin osakseen laajaa kritiikkiä. Arvostelu kohdistui erityisesti soveltamisvaikeuksiin monijäsenisen toimielimen päätöksenteossa, jossa esittelijällä ei ole aina välttämättä tietoa päätöksentekoon osallistuneista henkilöistä. Säännöksen katsottiin johtavan merkittäviin käytännön ongelmiin myös massahallintoasioissa annetuissa päätöksissä, kuten verotuspäätöksissä."

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 3 §:n mukaan tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Lisäksi julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan ”viranomainen on tämän lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei lain 1 ja 3 § huomioon ottaen rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjää kohdellaan tasapuolisesti”.

Korkeimmalta hallinto-oikeudelta ei löydy sellaisia ratkaisuja, joissa se olisi ottanut kantaa siihen, tulisiko hallintopäätöksen tehneen henkilön nimi ilmetä päätöksestä. Sen sijaan KHO:lta löytyy kaksi ratkaisua, joiden mukaan päätöksentekoon osallistuneiden nimet tulee ilmoittaa asianosaiselle, jos hän sitä vaatii. Tapauksen KHO:2014/83 perusteluissa todetaan, että tiedon saaminen siitä, ketkä käyttävät julkista valtaa, kuuluu julkisuuslain 1 §:n 1 momentista ilmenevän julkisuusperiaatteen ydinalueeseen. Tämä tiedonsaantioikeus koskee paitsi henkilön osallistumista yksittäisen julkisen vallan käyttöä sisältävän päätöksen tekemiseen, myös hänen kuulumistaan julkista valtaa käyttävään organisaatioon päätöksentekoon osallistuvana.

Tapauksessa KHO 2003:57 korkein hallinto-oikeus pysytti voimassa hallinto-oikeuden antaman päätöksen, jonka mukaan asianosaisella oli oikeus saada tietoonsa eläkevakuutusyhtiössä hänen eläkeasiansa käsittelyyn osallistuneiden asiantuntijalääkäreiden nimet ja asian käsittelyyn liittyvä yhtiön hallituksen kokouspöytäkirjan ote liitteineen. Perusteluissa viitattiin julkisuuslain 3 ja 17 §:stä ilmeneviin periaatteisiin viranomaisten toiminnan avoimuudesta ja yksilöiden vaikutusmahdollisuuksien käyttämisestä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi päätöksessään EOAK/6205/2016, että vaikka hallintolaki ei edellytäkään yksittäisen virkamiehen nimen ilmoittamista päätöksessä, niin virkamiehen nimen ilmoittamista päätöksessä voidaan pitää hyvän hallinnon mukaisena lähtökohtana.

Apulaisoikeusasiamies on vuonna 2004 antamassaan päätöksessä (dnro 386/4/02) todennut, että hyvän hallinnon edellytyksiin kuuluu viranomaistoiminnan yleinen uskottavuus. Sen kannalta on merkitystä sillä, että virkatoimen tehneen virkamiehen henkilöllisyys on helposti selvitettävissä. Henkilöllisyyden selvittämistä helpottaa ja jouduttaa apulaisoikeusasiamiehen mukaan se, että virkatoimen tehneen virkamiehen nimi on nähtävissä hänen tekemässään päätöksessä. Henkilöllisyyden avoin näkyminen korostaa myös sitä, että virkamies ottaa henkilökohtaisen vastuun toimenpiteestä tai ratkaisusta. Apulaisoikeusasiamies otti kyseisessä päätöksessään kantaa pysäköinninvalvojan menettelyyn toteutuksien, että allekirjoituksen korvaaminen kooditiedolla ei herätä samalla tavalla luottamusta kuin esiintyminen omalla nimellä. Päätöksessä esitettyjen hyvän hallinnon vaatimuksiin perustuvien näkökohtien vuoksi pysäköinninvalvonnan yhteydessä annettava maksukehoitus tulisi hänen käsityksensä mukaan allekirjoittaa tavanomaiseen tapaan.

Myös päätöksessä (1777/4/08) apulaisoikeusasiamies totesi, että hyvän hallinnon virkatoimien uskottavuuden ja luotettavuuden vaatimusten kannalta arvioituna

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

pysäköintivirhemaksua koskeva maksukehotus tulisi allekirjoittaa tavanomaiseen tapaan ja useimmissa tapauksissa allekirjoitus on henkilöllisyyden tunnistettavuuden vuoksi täydennettävä myös nimenselvennyksellä.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen totesi asiassa OKV/305/10/2020–OKV/316/10/2020, että asian käsittelijän nimen ilmoittaminen olisi omiaan edistämään myös viranomaisen toiminnan kontrolloitavuutta. Hallinnon asiakkaalla ei esimerkiksi ole mahdollisuutta reagoida asiaansa käsittelevän henkilön esteellisyyteen, jos käsittelijä jää anonymiksi.

Apulaisoikeusasiamies totesi 12.6.2008 annetussa päätöksessä (Dnro 2472/4/06), että hyvän hallinnon periaatteiden ja julkisuuslain viranomaistoiminnalle asettamien vaatimusten sekä perustuslain 118 §:n 3 momentissa säädettyjen oikeuksien toteuttaminen edellyttävät, että asianosaiselle hänen pyynnöstään ilmoitetaan kaikkien niiden virkamiesten nimet, jotka ovat osallistuneet häntä koskevaan ratkaisuun tai toimenpiteeseen. Näin ollen pysäköinninvalvonnan menettely, jossa maksukehotuksen saaneelle asianosaiselle on kieltäydytty antamasta tietoa kehotuksen antaneen pysäköinnintarkastajan nimestä, on ollut lainvastainen.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien toiminnan on nautittava yleistä uskottavuutta ja luottamusta. On perusteltua ajatella, että olennainen osa luottamuksen rakentamisessa on toiminnan avoimuus, johon voidaan katsoa kuuluvan keskeisesti sen, että hallinnossa asioivalla on lähtökohtaisesti oikeus saada tietää, kenen kanssa hän asioi tai kuka hänen asiaansa käsittelee.

On kuitenkin huomionarvoista, että edellä esitellyissä oikeudellisissa kannanotoissa puuttuu kokonaan päätöksen tai toimen tehneen henkilön suojelutarpeen näkökulma. Tästä tarkemmin seuraavaksi.

3.2.3 Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja turvallisuuteen

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Yksityiselämän suojaa edellyttää myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artikla, jonka mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Vastaavanlaista suojaa määrittelee lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artikla, jonka mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan. Yleisenä suojan kohteena on henkilön oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten aiheutonta puuttumista hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä tai henkilöiden välisiin suhteisiin.

Edellä todettuun liittyen on huomattava, että perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perus- ja ihmisoikeudet ovat

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

sellaisia, jotka koskevat kaikkia ihmisiä, eikä ihminen voi niistä tahdonilmaisulla luopua. Nämä oikeudet koskevat myös kaikkia ihmisryhmiä. Siten esimerkiksi työtehtäviensä vuoksi julkista valtaa käyttävät ihmiset eivät ole sellainen ihmisryhmä, jota nämä oikeudet eivät koskisi. Lisäksi perustuslain 18 §:n 1 momentissa on erikseen säädetty siitä, että jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla, ja että julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta.

On kuitenkin selvää, että on joitakin ammatteja, joissa tällaisten perusoikeuksien turvaaminen ei käytännössä ole täysimääräisesti mahdollista. Poliisin ammatti on esimerkki sellaisesta ammatista, jossa työn luonteen vuoksi kaikilta uhka- ja vaaratilanteilta suojeleminen ei ole kaikissa tilanteissa mahdollista, vaikka tähän lainsäädännöllä ja työsuojelutoimenpitein pyritäisiinkin. Kuitenkin perustuslakiin, Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja EU:n perusoikeuskirjaan kirjatuista henkilökohtaista koskemattomuutta ja turvallisuutta koskevista vaatimuksista johtuu velvollisuus pyrkiä turvaamaan se, ettei henkilöön kohdistu uhka- ja vaaratilanteita hänen hoitaessaan hänelle määrättyjä työtehtäviä.

Työnantajan velvollisuudesta huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä säädetään työturvallisuuslaissa (738/2002). Työturvallisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työturvallisuuslaissa työnantajalta edellytetään siten laajaa, suunnitelmallista ja etukäteistä toimintaa kaikkien työntekijän hyvinvointia uhkaavien tekijöiden minimoimiseksi.

Työturvallisuuslain 8 §:n 3 momentin mukaan työnantajan on lisäksi suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Työturvallisuuslain 8 §:n 4 momentin mukaan työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta sekä työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen.

Työturvallisuuslain 27 § edellyttää, että väkivalta työssä pyritään estämään ennakolta. Työpaikkaväkivallalla tarkoitetaan joutumista fyysisen väkivallan tai sen uhan kohteeksi työssä. Se voi ilmetä uhkaavana käytöksenä, ahdisteluna ja pelotteluna tai fyysisenä väkivaltana, kuten tönimisenä, kiinnipitämisenä, lyömisenä, potkimisena tai ääritapauksessa aseiden käyttönä.

Työturvallisuuslain 28 §:n mukaan työnantajan tulee aktiivisesti seurata, esiintyykö työpaikalla häirintää, ja puuttua työpaikalla ilmenevään häirintään oma-aloitteisesti. Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Työnantajan velvoite ennakoida uhkia ja ylläpitää työturvallisuutta on vahva. Työturvallisuuslaki edellyttää Kelan ryhtyvän toimenpiteisiin Kelan päätöksien allekirjoittamiskäytännöstä seuraavien henkeä ja terveyttä koskevien uhka- ja vaaratilanteiden syntymisen estämiseksi. Kela on työnantajana vastuussa tarvittavista toimenpiteistä työntekijöiden suojaamiseksi. Päätöksentekijän nimen pois jättäminen päätöksestä on osoittautunut Kelan kokeilussa tehokkaaksi keinoksi työturvallisuuden parantamisessa. Tämän keinon käyttö edellyttää kuitenkin päätösten allekirjoittamiseen velvoittavan Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen muuttamista.

Esimerkkinä toimenpiteestä, joka on tehty vakavaa häirintää kokevien työntekijöiden suojelemiseksi, voidaan mainita poliisin virkapukuasetuksen muuttaminen (Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta (606/2020). Vuonna 2020 asetuksen 15 §:ää muutettiin siten, että virkapuvussa voi käyttää nimilaatan sijaan tilapäisiä tunnistemerkkejä tai muita tunnistemerkkejä, joilla poliisi voidaan yksilöidä, esimerkiksi numeroa. Poliisin on kuitenkin tarvittaessa ilmaistava olevansa poliisi ja pyynnöstä esitettävä virkamerkkinsä, jos sen ilmaiseminen tai esittäminen on mahdollista toimenpidettä vaarantamatta. Muutosta perusteltiin siten, että uusi käytäntö heikentäisi mahdollisuuksia selvittää esimerkiksi poliisimiehen henkilö- ja osoitetietoja ja sitä kautta ennaltaehkäisäisi poliisiin taikka hänen läheisiinsä kohdistuvaa uhkailua. Muutoksen tarkoituksena oli vähentää poliiseihin kohdistuvaa maalittamista ja uhkailua, ja sillä tavoin vaikuttaa positiivisesti poliisin henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen.

Mainittakoon lisäksi, että EU-oikeudessakin tunnetaan mahdollisuus virkamiehen yksilöimiseen nimen sijasta henkilöstönumerolla. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 2016/399) 8 artiklan 5 kohdan mukaan kolmannen maan kansalainen voi pyytää perusteellisen tarkastuksen toisella linjalla suorittaneiden rajavartijoiden *nimet tai henkilöstönumerot*, rajanylityspaikan nimen ja rajanylityksen ajankohdan¹.

Lisäksi tietosuojavaltuutettu on todennut, että sinänsä yleinen tietosuojasetus antaa rekisteröidylle oikeuden saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä ja joissakin tapauksissa myös käsittelyyn osallistuneista henkilöistä. Tämä ei tietosuojavaltuutetun vakiintuneen kannan mukaan ole kuitenkaan tarkoittanut sitä, että tämä tieto tulisi löytyä esimerkiksi viranomaisen tekemästä päätöksestä.²

3.3 Oikeudellisten vaatimusten jännitteisyydestä

Kuten edellä esitetystä voi todeta, Kelan toimihenkilöihin kohdistuva häirintäongelma ja ongelman ratkaisuvaihtoehdot asettuvat jännitteiseen oikeudellisten vaatimusten kehikkoon. Kun kysymyksessä on ratkaisun hakeminen hallintopäätöksiä tekeviin henkilöihin kohdistuvaan häirintä- ja uhkailuongelmaan, demokraattinen oikeusvaltio on dilemman edessä.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU 2016/399) henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä.

² Tietosuojavaltuutetun pp-liite TSV:n lausuntoon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle asiassa HE 81/2025 vp.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Sen on tällaisessakin tilanteessa pidettävä kiinni perusarvoistaan, mutta perusarvoja ei voida yhtä aikaa toteuttaa maksimaalisesti.

Yhtäältä hyvän hallinnon periaate ja julkisuusperiaate perustelevat päätöksentekijän nimen ilmoittamista hallintopäätöksessä. Samoin päätöksenteon valvonta ja yksilöllisen virkavastuun (PL 118 §), sekä esteellisyysäännösten tavoitteiden toteuttaminen edellyttävät nekin tietoa päätöksentekoon osallistuneista.

Toisaalta perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen ja perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta ja perustuslain säännöstä konkretisoidaan työsuojelulainsäädännöllä. Lisäksi esimerkiksi EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

Tässä jännitteisessä vaatimusten kentässä on kaksi ääripäätä, jotka molemmat täytyy hylätä. Toisena ääripäänä on se, että päätöksentekijän nimi on aina ilmoitettava päätöksessä, mikä merkitsee julkisuusvaatimuksen maksimointia. Tämä vaihtoehto ei anna mitään arvoa henkilökohtaisen turvallisuuden ja koskemattomuuden vaatimusten tai työvoiman suojelun vaatimusten toteuttamiselle. Toisena ääripäänä on sellainen työntekijän suojelun malli, jossa päätöksentekijän nimi ei ilmene päätöksestä, eikä päätöksen tehnyt henkilö ole enää myöhemminkään yksilöitävissä ja hänen henkilöllisyytensä salataan kokonaan. Tässä ratkaisumallissa julkisuusvaatimuksen arvoksi annetaan nolla.

Edellä kappaleessa 3.2.2 esitetyissä hallintovaliokunnan, KHO:n ja EOA:n kannanotoissa ei lainkaan tarkastella perustuslain 7 §:n, 10 §:n tai 18 §:n 1 momentin, eikä Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai EU:n perusoikeuskirjan vaikutusta asiaan. Myöskään sitä, että työturvallisuuslain mukaan työnantajalla on velvollisuus huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä ei ole näissä kannanotoissa otettu huomioon.

Työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä kohdistuvan häirintä- ja uhkailuongelman ratkaisemiseksi pyrkimys ääripäissä olevien vaatimusten maksimaaliseen toteuttamiseen täytyy siis hylätä ja tulee etsiä sellaisia ratkaisuvaihtoehtoja, jotka asettuvat näiden ääripäiden välille.

Lisäksi on huomattava, että mahdollisuus poistaa hallintopäätöksestä päätöksentekijän nimi ei palvele pelkästään yksittäisten työntekijöiden tai heidän perheenjäseniensä suojamista häirinnältä ja uhkailulta. Kysymys on myös viranomaistoiminnan häiriöttömyyden ja oikeusvaltiossa edellytettävän päätöksenteon objektiivisuuden turvaamisesta ja siitä, että luodaan edellytyksiä virka- tai työtehtävien asianmukaiseen hoitamiseen. Riskillä joutua uhkailun kohteeksi voi olla vaikutuksia päätöksentekoon jo ennen konkreettista uhkailun kohteeksi joutumista. Pelkkä riski uhkailun kohteeksi joutumisesta saattaa jo vaikuttaa ratkaisuharkinnan lopputulokseen. Julkisuusvaatimus siis yhtäältä turvaa luottamusta

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

viranomaistoimintaan, mutta toisaalta jos uhkailu tai riski uhkailluksi joutumisesta vaikuttaa objektiiviseen päätösharkintaan, tämä voi vähentää luottamusta viranomaistoimintaan. Hallinnon avoimuudella on siis myös varjopuolensa.

Viranomaistoiminnan turvaaminen on laillisesti toimivan yhteiskunnan perusedellytys ja siten kyseessä ei ole pelkästään yksittäisten toimihenkilöiden tai yksittäisen viranomaisen intresseistä. Kun kysymyksessä on Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden ja Kansaneläkelaitoksen toimintaedellytysten turvaamisesta, samalla turvataan myös sosiaaliturvajärjestelmän häiriötöntä toimintaa ja perustuslain 19 §:ssä taattua jokaisen oikeutta sosiaaliturvaan.

Kuten hallintolain 7 §:n 1 momentissa todetaan, asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

4 Ehdotus Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen 2 §:n 1 momentin muuttamiseksi

Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen 2 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kansaneläkelaitoksen päätöksen allekirjoittajaksi merkittäisiin asian ratkaisseen henkilön nimen sijasta koneellisesti Kansaneläkelaitos. Päätökseen merkittäisiin lisäksi Kansaneläkelaitoksen yhteystiedot, kuten nykyisinkin.

Ehdotuksen mukaan päätöksentekijän nimi poistettaisiin kaikista Kelan päätöksistä, koska etukäteen ei voida tietää, minkä päätösten perusteella ja keihin päätöksentekijöihin uhkailu tulee kohdistumaan. Ratkaisuasiantuntijan nimen poistaminen päätöksestä ei estä tai muuta virkavastuun toteutumista. Käsittelijän tiedot löytyvät Kelan järjestelmästä ja ne luovutetaan asiakkaalle, jos hän sitä vaatii. Julkisuuslain perusteella Kela voi kieltäytyä käsittelytietojen antamisesta vain poikkeuksellisissa tilanteissa, jos se on tarpeen päätöksentekijän yksityiselämän suojaamiseksi. Tällöin asianosaiselle annetaan pyydettäessä kieltäytymisestä päätös ja julkisuuslain mukaisesti hän voi siitä valittaa hallinto-oikeuteen. Nimen pois jättäminen päätöksestä ei myöskään poista asianosaisen mahdollisuutta valittaa etuuspäätöksen sisällöstä, jos hän katsoo päätöksen olevan lain vastainen tai perustuneen virheelliseen harkintaan. Tämä valitusoikeus sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan on myös niillä henkilöillä, joille päätöksentekijän nimeä kieltäydytään antamasta. Päätöksen lainmukaisuus on siis kaikissa tapauksissa edelleen mahdollista saada muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Tällaisen käytännön yleisestä hyväksyttävyydestä, jossa Kelan päätöksessä jätetään päätöksentekijän nimi ilmoittamatta, on olemassa näyttöä. Kelan vuonna 2024 toteuttaman toimeentulopäätöksiä koskevan kokeilun perusteella voidaan todeta, että päätöksen saaneet henkilöt eivät yleisesti pitäneet päätöksentekijän nimen pois jättämistä päätöksistä ongelmallisena. Vuonna 2024 Kela antoi noin 1,6 miljoonaa toimeentulotukipäätöstä. Toimeentulopäätöksen saaneet tiedustelivat kokeilun aikana päätöksentekijän nimeä vain 195

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

kertaa (tähän lukuun voi olla laskettuna sama asiakas useamman kerran). Vain viidelle asiakkaalle nimeä ei luovutettu, eikä kukaan kielloin saaneista asiakkaista pyytänyt asiasta valituskelpoista hallintopäätöstä. Näiden lukujen valossa päätöksentekijän nimitiedolla ei loppujen lopuksi näyttänyt olleen Kelan asiakkaille laajasti ottaen kovinkaan suurta merkitystä.

Muutokset Kelan nykykäytäntöön olisivat vähäisiä. Päätösharkinta, ennakoiva ja jälkikäteen laadunvalvonta tehdään samalla tavalla kuin aikaisemminkin. Kelan päätöksenteossa käytetään lainsäädäntöä täsmentäviä yhtenäisiä valtakunnallisia etuusohjeita ja toimintaprosessit ovat mallinnettuja. Asiakasta palvelee nykyisinkin Kelan asiakaspalveluun erikoistunut asiantuntija eivätkä Kelan yhteydenotot asiakkaaseen tai asiakkaan yhteydenotot Kelaan nykyisinkään tapahdu juurikaan päätöksen tehneen henkilön kautta.

Ongelmaksi jää kuitenkin se, että päätösten kohteena olevat henkilöt eivät voi suoraan ja vaivatta valvoa sitä, onko päätöksentekijä ollut esteetön tekemään kyseessä olevan päätöksen. Päätöksen kohteena olevat henkilöt ovat käytännössä ainoat, jotka voivat valvoa esteellisyssäännösten noudattamista, mikä on merkityksellistä oikeusturvan toteutumisen kannalta. Tätä ongelmaa vähentää se, että asianosaisille lähes poikkeuksetta ilmoitetaan päätöksentekijän nimi hänen niin vaatiessa. Lisäksi Kelan työntekijöille annetaan koulutusta ja ohjeistusta esteellisyyskysymysten huomioonottamisessa. Myös niissä tapauksissa, joissa päätöksentekijän nimeä ei pyynnöstä huolimatta ilmoiteta asianosaiselle, hänellä on mahdollisuus hakea muutosta päätökseen, jolloin päätöksen asiamukaisuus tulee joka tapauksessa puolueettomassa lainkäyttöelimestä tutkituksi.

5 Vaihtoehtoisia ratkaisumalleja

5.1 Henkilöstönumero allekirjoituksena

Edellä on esitelty poliisin virkapukuasetukseen tehtyä muutosta esimerkkinä toimenpiteestä, joka on tehty työntekijöiden suojelemiseksi uhkailulta ja mustamaalaamiselta. Myös rajavartioiden kohdalla yksilöiminen voidaan toteuttaa ilmoittamalla joko nimi tai henkilöstönumero.

Myös Kelan päätösten allekirjoittaminen nimen sijasta henkilöstönumerolla voisi olla yksi vaihtoehto uhkailuongelman ratkaisemiseksi. Tästä ei kuitenkaan olisi vastaavaa hyötyä, kuin poliisimiehen tai rajavartijan tunnistamisongelmassa. Kun henkilö kohtaa kasvokkain poliisimiehen tai rajavartijan, hänelle ei jää muuta yksilöintikeinoa, kuin kasvojen ja henkilöstönumeron muistaminen. Sen sijaan Kelan päätöksentekijästä jää aina tiedot Kelan rekistereihin, ja asianosaisella on mahdollisuus päätöksen tehneen henkilön nimen selvittämiseen vain pyytämällä nimitietoa Kelasta. Asianosaisen olisi nähtävä sama vaiva, vaikka Kelan päätös olisikin allekirjoitettu päätöksentekijän henkilöstönumerolla. Hyödyn henkilöstönumerolla allekirjoittamisesta voidaan arvioida jäävän varsin vähäiseksi.

5.2 Turvakielto

Turvakiellosta säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmen-
nepalveluista annetussa laissa (661/2009). Turvakieltoa voivat hakea henkilöt, joilla on pe-
rusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan
uhatuksi. Turvakieltoa koskevista säännöksistä ilmenee, että turvakielion alaisia tietoja ei
voida milloinkaan luovuttaa muille kuin viranomaisille. Digi- ja väestötietoviraston vahvista-
mien, tietosuojalainsäädännön soveltamiseksi ja hyvän tietojenkäsittelytavan edistä-
miseksi antamien väestötietojärjestelmän turvakielion käytännesääntöjen mukaan voidaan
turvakielion alaisia tietoja luovuttaa viranomaisillekin vain rajoitetusti.

Digi- ja väestötietoviraston mukaan³ turvakielto on poikkeuksellinen toimi, jolla rajoitetaan
osoitetietojen luovuttamista väestötietojärjestelmästä. Se voidaan asettaa vain, jos henki-
löllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä hänen tai perheensä terveyden tai turvallisuuden
tulevan uhatuksi. Tällainen uhkatilanne on esimerkiksi toimiminen ammatissa, jossa joutuu
kokemaan vakavan fyysisen väkivallan uhkaa.

Turvakielto koskee vain väestötietojärjestelmää ja Traficomien ylläpitämää liikenneasioiden
rekisteriä. Kielto ei ulotu muiden viranomaisten tai organisaatioiden osoitetietoja sisältäviin
henkilörekistereihin, kuten Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin.
Niissä tiedot siis näkyvät turvakiellosta huolimatta. Jos henkilöllä on turvakielto, tieto hänen
osoitteestaan ja kotikunnastaan voidaan luovuttaa vain sellaisille viranomaisille, jotka saa-
vat käsitellä turvakielion alaisia tietoja. Näin estetään tiedon välittyminen sellaisille yksityi-
sille tahoille, jotka muutoin saisivat nämä tiedot.

Turvakiellon merkitsemisen jälkeen myöskään useat viranomaiset eivät saa osoitetietoja
sellaisten järjestelmien kautta, joihin tiedot päivittyvät väestötietojärjestelmästä. Tämä voi
vaikeuttaa huomattavasti esimerkiksi asiointia terveyskeskuksessa, neuvolassa ja kou-
lussa. Kotikunta- ja osoitetiedot eivät myöskään näy esimerkiksi sairaaloiden, kaupunkien,
pankkien ja vakuutusyhtiöiden järjestelmissä. Tämä johtaa väistämättä tilanteisiin, joissa
tiettyjä palveluita ei voida tarjota niin nopeasti ja sujuvasti kuin yleensä. Joissain tilanteessa
palvelun saaminen estyy kokonaan.

Henkilö, jolla on turvakielto ei myöskään saa kutsuja joukkotarkastuksiin, vaan hänen pitää
hakeutua niihin itse. Lisäksi osoitetietoja ei luovuteta väestötietojärjestelmästä yrityksille,
mikä voi vaikeuttaa huomattavasti esimerkiksi lainan tai rahoituksen saamista, puhelinliit-
tymän hankkimista ja nettisopimuksen tekemistä. Myöskään huoltaja ei voi katsella lap-
sensa terveystietoja OmaKannassa, jos lapsella on turvakielto. Huoltajat, joilla on turva-
kielto, voivat valtuuttaa toisensa asioimaan lapsen puolesta.

³ Se, mitä tässä muistiossa esitetään turvakiellosta, perustuu Digi- ja väestöviraston antamiin tietoihin,
lähde: <https://dvv.fi/turvakielto> ja Väestötietojärjestelmän turvakielion käytännesäännöt 10.1.2025.

Jussi Syrjänen
erityisasiantuntija

VN/32762/2025

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että Kelan henkilöstön kannalta turvakielto on suojakeinona hankala, koska monenlainen yksityiselämään liittyvä asioiminen muuttuu silloin ongelmalliseksi. Turvakiellon hakemista ei siten voi pitää ensisijaisena, vaan viimekätisenä suojautumiskeinona uhkatilanteiden varalle. Turvakielto ei myöskään estä nimi- ja yhteystietojen etsimistä sosiaalisesta mediasta tai muualta internetistä. Turvakielto on lisäksi luokiteltavissa henkilökohtaiseksi suojaustoimenpiteeksi. Työnantaja voi suosittaa sen hakemista, mutta turvakieltoa ei voida katsoa työnantajan valikoimaan kuuluvaksi turvallisuustoimenpiteeksi. Turvakieltojen hakemisen oikeasuhtaisuutta suojautumiskeinona voidaan myös pitää kyseenalaisena, jos tuhannet Kelan työntekijät hakisivat digi- ja väestötietovirastolta turvakieltoa. Tällä hetkellä Suomessa on kaikkiaan noin 11 500 turvakiellon saanutta henkilöä.

6 Ehdotus uudeksi asetustekstiksi

Ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksesta annetun asetuksen 2 §:n 1 momentti muutetaan seuraavan sisältöiseksi:

”Kansaneläkelaitoksen päätöksen allekirjoitukseksi voidaan merkitä koneellisesti Kansaneläkelaitos.”

7 Lausuntopalaute

Asetusluonnos on lausuntokierroksella ajalla 11.12.2025—22.01.2026.

Lausuntopalautteen yhteenveto lisätään lausuntokierroksen jälkeen.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.3.2026.

9 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 20 §:n 2 momentin ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 25 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksen Kansaneläkelaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 1 momentin muuttamisesta.